

5661

№ 85 ТЕАТРАЛЬНА БІБЛІОТЕКА № 85

КАРМЕН

ОПЕРА НА 4 ДІЇ

МУЗИКА ЖОРЖА БІЗЕ

ТЕКСТ

МЕЛЬЯКА І ГАЛЕВІ

(ЗА РОМАНОМ ПРОСПЕРА МЕРІМЕ)

ПОВНИЙ ПЕРЕКЛАД І ЛІТЕРАТУРНЕ

ОФОРМЛЕННЯ

МИКОЛИ ВОРОНОГО

5661

Р У Х

Бібліографічний опис цього видання
вміщено в „Літопису Українського Дру-
ку“, „Картковому репертуарі“ та інших
показниках Української Книжкової Па-
лати.

ДЕРЖТРЕСТ „ХАРПОЛІГРАФ“
ШКОЛА ФЗУ
ім. А. В. БАГИНСЬКОГО

Укрголовліт 4875 Тираж 3000
Зам. 742
Харків, 1930, січня

ЖОРЖ БІЗЕ

(Georges Bizet)

Бізе Жорж (власиво Олександр-Цезар-Леопольд) з походження єврей, родився 25 жовтня р. 1838 в Парижі. З малих літ він виявив незвичайно музичний хист: 4-літньою дитиною вже знав ноти, а на 10 році вступив до паризької консерваторії. Року 1857 на конкурсі, влаштованім Офенбахом, він дістав премію за оперету „Le docteur Miracle“ („Доктор Міраклъ“), що власиво успіху не мала, і тоді ж — державну премію (Grand prix de Rome) за кантату „Clavis et Clotilde“ („Клаві й Кльотільда“), завдяки чому міг на державний кошт поїхати на 4 роки до Італії. В Італії багато й ретельно працював, посилаючи до Парижу ряд обов'язкових праць: італійську оперу-буф „Don Proscorio“ („Дон-Прокопію“), симфонію з хорами „Vasco de Gama“ („Васко-де-Гама“), увертюру „La chasse d'Ossian“ („Полювання Осіяна“) і комічну одноактову оперу „La guzla de l'Emir“ („Скрипка Еміра“). По повероті до Парижу він komponує 3-актову оперу „Les pêcheurs de perles“ („Ловці жемчугів“) (на текст Каре і Кармона) і „La jolie fille de Perth“ („Перська красуня“), що знов успіху не мали, як і вокальні та фортепіанові твори того ж часу. Головна вада їх — розпорошеність, в чім критика добавчала тоді ніби вплив Вагнера. Року 1872 він зацікавлює музичні сфери виставою в Орéга Comique одноактової комічної опери „Djamileh“ („Джаміле“), хоч критика і її зустрічає холодно. Взагалі музична кар'єра Бізе за життя композитора була винятково нещаслива, і тільки правдивий талант міг видати стільки енергії й упертості, щоб не збочити з обраного шляху. Перший наочний успіх здобув собі Бізе лише р. 1872 музикою, написаною до драми Доде „Арлезіанка“ („L'Arlésienne“).

Ця музика дала йому широку популярність і публічне визнання його таланту. Здавалось, доля всміхнулась йому ласкаво, але, на жаль, тільки на короткий момент, на більші ласки вона йому поскупилась. Найталановитіший твір Бізе — опера „Кармен“ — за життя автора належного успіху не мала. Виставлена в перший раз р. 1875 в паризькій театрі „Фавар“, вона хоч і не провалилась (успіх був середній, поздержливий), але в сезоні не вдержалась і була знята з репертуару. Ця подія так вразила фізично й морально змученого композитора, що 3 червня того ж 1875 року в Бужівалі він умер від паралічу серця.

Як це й здебільшого буває, заслужений успіх і широке визнання таланту Бізе прийшли вже по його смерті.

Відновлена пізніше в театрі „Одеон“ драма „Арлезіанка“ з музикою Бізе мала великий успіх, в значній мірі завдяки музичному супроводу.

Повний тріумф випав і на долю „Кармен“ в „Opéra Comique“ („Комічний Опері“), після того, як ця опера з блискучим успіхом обійшла вже всі європейські сцени. (В Петербурзі йшла вона вперше р. 1878 на сцені італійської опери).

На смерть Бізе Масене написав оркестровий твір „Lamento“, виконаний в Парижі на концерті, влаштованім для вшанування пам'яті композитора невдовзі по його смерті. На честь Бізе одну з вулиць Парижу названо його ім'ям.

По Бізе лишилась нескінчена партитура опери „Ivan le Terrible“ („Іван Грозний“), розпочата лірична драма „Le Cid“ („Сід“). Перед смертю Бізе працював над ораторією „Geneviève, patronne de Paris“, („Женев'єва, патронеса Парижу“); від цієї праці лишились уривкові начерки, видані фірмою „Choudens“ (Шуден), разом з іншими фрагментами його нескінчених праць. Та ж фірма видала велику оперу на біблійний сюжет „Noé“ („Ной“) (лібретто Сен-Жоржа). Для цієї опери Бізе закінчив і зоркестрував недоведену до кінця партитуру по своїм тесті Галеві (авторі „Єврейки“). Бізе збагатив також і концертний репертуар кількома оркестровими композиціями, що їх тепер високо оцінюють, хоч у них більше відчувається хист оперового, ніж симфонічного композитора. До них належать: 1) „Roma“ („Рим“) —

симфонія, 2) дві сюїти „L'Arlésienne“ (скомпоновані з цікавіших уривків, узятих з партитури до драми й переінструментованих автором на повну оркестру, і 3) „Patrie“ („Отчизна“) — велика драматична увертюра. Ці п'єси стали репертуарними на всіх європейських естрадах.

Як оркестратора, Бізе звичайно зачисляють до найтонших і талановитіших знавців інструментування.

Крім того Бізе відомий і як прекрасний піяніст з цілого ряду виданих ним фортепіанових п'єс: „Chants du Rhin“ („Пісні Райна“), „Jeux d'enfants“ („Дитячі грища“), „Grand variation chromatique“ („Велика хроматична варіація“), „Nocturne“ („Ноктюрн“), „Venise“ („Венера“) і інші.

Написав Бізе і кілька вокальних творів: „Feuilles d'Album“ („Листи з записної книжки“) 6 mélodies (6 мелодій), і „Recueil“ de 20 mélodies („Збірка“ з 20 мелодій).

ОПЕРА „КАРМЕН“

Може, ні одна опера в світі не здобула собі такого широкого признання, як „Кармен“ — від верхів найтонших цінителів до низів безпосередньо чутливих мас всюди знаходить вона ширий відгук і щире захоплення.

Ніцше писав про неї: „Я слухав учора, — чи повірите! — в двадцятий раз шедевр Бізе... Як удосконалює цей твір! Робишся й сам „шедевром“. Ця музика здається мені верхом досконалості... Вона, зостаючись популярною, визначається при тім перетонченістю раси. Вона багата. Вона точна. Вона будує, організує, завершує. Чи чули ви коли скорботніший тон на сцені? А чим його досягається? Без гримас, без фабрикації фалшивих монет. Без облуди якого-будь стилю“...

Так пише філософ, найтонший знавець мистецтва, колишній друг Вагнера.

Широким масам ця опера найбільш приступна, завдяки своїй ясній та прозорій мелодійності, що легко кладеться в ухо слухача, викликаючи в нім відповідний музичний імпульс. „Хабонера“ („Любов це пташка“) і куплети Ескамільо („Тореодор“) давно вже стали здобутком вулиці, вони відомі й тим, хто в театрі не буває. А той, хто до театру вчашати любить, певно уподобав і запам'ятав собі арію Хозе з 2 дії („Ось квітка та“), трагічну арію Кармен з тріо ворожок у 3 дії („Даремно! Не втечеш од вироку страшного!“) і в тій же дії арію Мікаели („О, боже, мене ти не кине!“).

Охоче й легко сприймає й невідготоване вухо майстерно складені загальні хори та квінтети: „Сміліше, сміліше ходім!“, „Рукомесло ми маєм золоте“, „Щоб нам пройти — немудра справа“ й інші, куди до поважного змісту композитор уміє

часом вплести й грайливо-скочні темпи, люструючи пікантні слова:

„Без жінок і без метрес
Все буде кепський інтерес!“

В академічній оперовій репертуарі „Кармен“ належить до так званих „популярних“ опер, що в своїм музично-психічному комплексі стоять ближче до відчуття і розуміння широких мас. Крім мелодійності причина успіху цієї опери лежить головно в емоційності її музичного змісту і в кольористичній інструментальній формі. Тема — емоція кохання, взята в найширшій амплітуді розвитку цього чуття у чотирьох осіб (Мікаела, Кармен, Дон-Хозе, Ескамільо) в її номанітних змінах його елементів — ліричного, комічного і драматичного — віртуозно розроблена композитором в яскраво-кольористичній інструментовці на тлі живого еспанського побуту, що служить лише вдячним засобом для підкреслення цього загальнолюдського почуття.

Колись із гарячого прихильника Вагнерового стилю і його музичного ідеалу Ніцше, як відомо, став його гарячим ненависником. Слухаючи музику „Кармен“, він каже, що тут він „прощається“ з усіма випарами Вагнерового ідеалу. Вже сама дія звільняє від цього. Вона отримала від Меріме (автора оповідання, що було первісним джерелом опери „Кармен“) логіку пристрасти, сувору неминучість... Тут кохання перекладено знову назад на мову природи. Любов, як фатум, цинічна, невинна, жорстока — і власне в цьому є її природа. Любов, що своїми засобами є війна, а своєю істотою — ненависть полів“.

Інтернаціональна тема стає ще ближчою, ще зрозумілішою для сучасності, завдяки її протонародньому характерові, що малює нам не королів, лицарів і фей, а простих фабричних робітниць і салдатів. В таких трактуванні ця п'єса виходить із старої традиційно-оперової форми, що вже була дійшла до спотвореної буржуазної „вампуки“ і тепер хоче наблизитися до новітньої форми так званої „музичної драми“. Насичена емоцією, в кольористичному оформленні вона може глибоко зворушувати сучасного глядача. Майстерна тематизація, переведена особливо в лейтмотиві головних осіб (Кармен, дон-Хозе, Мікаела), значно поглиблює, а разом

і улегшувє можливості сприймання музичного вражіння. Це та трагічна тема з п'яти нот, така характерна для Кармен, Хоазе, а, може, й самого автора, що її Ніцше називає „стислим виразом пристрасти“ і що дедалі, розгортається, виявляючись в трагічну апотеозу смерті („Даремно! не втечеш!..“) в арії Кармен з III дії, яку Ніцше вважає за „зразок трагічної музики“.

Така музика, глибоко зворушуючи, разом з тим своєю динамікою її освіжає, оздоровлює та зміцняє емоції глядача.

Маючи на оці вищезазначені прикмети опери і беручи на увагу новітню режисерську перспективу, що диктується сучасним моментом, стає очевидним, що переклад французького лібретта (Мельяка та Галеві, цих добросердих фризьєрів Проспера Меріме) був би в наших обставинах невідповідним, і тому в українськїм літературнїм оформленнї опера „Кармен“ виступає перед очі глядачів у значно оновленїм і оживленїм вигляді. Фраза загострена, заакцентована в рішучїм виразї (особливо в речитативах, де здибається часом і лайка „чортами“), звинна й змінлива — така фраза може стати вдячним засобом для виконача, що заохтів би бути виразником експресіоністичного реалізму на сцені.

Кого ми бачимо на сцені в „Кармен“?

Тут не Льєонгрін, не Ленський, не Ельза і не Татьяна з їх витворними сентиментами і нудьгою, — тут свавільна циганка, контрабандистка й авантюриця, що б'ється, краде, провокує, грає в любов, зраджує і вмирає з любови; тут еспанець, селянин з Навари, салдат-дезертир, що заради кохання стає душогубцем; і навколо них не графи, не князі й не родовите панство, а бурхливе шумовиння еспанської вулиці — салдати, цигани, робітники й робітниці, що, може, завтра на тій же вулиці будуватимуть барикади. Отже, тут треба забути про ціломудрену традицію старої опери, що не зносила нічого „вульгарного“, бо тут із самої природи речі вульгарний елемент лежить в основі твору. Талант Бізе прекрасно відчув це і зумів музично опоеитизувати цей елемент, хоч в'ялий текст лібретта мало що сприяв йому в тім. Понад 50 літ тому Мельяк і Галеві мусили догоджати смакам паризької буржуазії, хоч вона все таки оперу освистала. Невже ж ми тепер побоїмося образити філістерське

ухо нашого непмана? Не затирати, не змазувати і тим більш не переробляти слова по своїй уподобі повинні артисти, граючи „Кармен“ в новім літературнім оформленні, а зваживши цінність рішучого слова, кольоритного виразу, зуміти смаковито, з належною експресією подати його пролетарській публіці — тоді воно дійде до мети й буде оцінене.

З поглядів технічних деякі місця, напр., хор хлопців у I дії, частину дуетів Дон-Хозе з Мікаелою і його ж з Ескамілью (I і III д.), при виконанні опери нерідко пропускаються, а деякі сцени (бійка робітниць у I дії, ворожіння циганок у III і окремі драматичні моменти в Кармен із Хозе, що непотрібно затягають розвій музично-драматичної акції, скорочується. Для акомпаньяменту до танців у II і IV діях стало звичаєм брати уривки з музики Ж. Бізе до драми „Арлезіянка“.

Микола Вороний

ДІЙОВІ ОСОБИ

Дон-Хозе — сержант

Ескамільо — матадор

Данкайро }
Ремендадо } цигани-контрабандисти

Цуніга — лейтенант

Моралес — сержант

Лілас-Пастья — господар таверни

Кармен — циганка

Мікаела — сільська дівчина

Фраскіта }
Мерседес } циганки

Провідник

Дія I

Прелюдія.

1. Сцена і хор „В калавурні гучно-бучно“... (Мікаела, Моралес, хор)
2. Хор хлоп'ят „Разом з вартою новою“...
3. Хор молоді „Дзвонить, дзвонить дзвін“...
4. Хор робітниць „Поглянь, як димок, димок“... (Кармен)
5. Хабанера „Любов, як пташка“... (Кармен, хор)
6. Сцена „Кармен, ми ждемо“... (Кармен, хор)
7. Дует { „Як вона там ся має“... (Лон-Хозе)
„Ти все узнаєш сам“... (Мікаела)
8. Хор „Гей, що там сталося“...
9. Сцена й пісня хору „Там, пане-лейтенант“... (Кармен, дон-Хозе, Цуніга, хор)
10. Сегеділья й дует „Там за мостом, за рікою“... (Кармен, дон-Хозе)
11. Фінал „От наказ!“...

Дія II

12. Циганські пісні { „Гітара струнами дзвенить“...
„Горить вогнем циганська кров“...
„Зав'яли стомлені квітки“... (Кармен, Фраскіта, Мерседес)
13. Хор „Хвала й честь матадору“...
14. Куплети „На ваш привіт віддячу вам привітом“... (Ескамільо)
15. Квінтет „Ми на оці маєм ловку справу“... (Кармен, Фраскіта, Мерседес, Данкайро, Ремендадо)
16. Пісня драгуна „Постривай! Хто іде?“... (Дон-Хозе)
17. Дует „Я протанцюю тобі“... (Кармен, дон-Хозе)
18. Арія „Ось квітка та“... (Дон-Хозе)
19. Фінал „Ну, брате, одважно ходім“...

Дія III

20. Секстет і хор { „Сміліше!“
„Рукомесло ми маєм золоте“...

21. Дует ворожок . . . „Знімем! Зріжем!“
22. Тріоворожок з арією
Кармен „Даремно! Не втечеш од вироку
страшного“... (Фраскіта, Мерседес)
23. Загальний хор . . . „Щоб нам пройти — немудра справа“...
24. Арія „О, боже! мене ти не кинеш!“...
(Мікаела)
25. Дует „Я звуся Ескамільо“... (Дон-Хозе,
Ескамільо)
26. Фінал „В дорогу! В дорогу!“

Дія IV

27. Хор перекупців . . . „Півпесети!“...
28. Марш і хор „От вони! От вони!“...
29. Сцена „Як горять оченятка!“... (Ескамільо)
30. Дует і хор—фінал . . . „Мені вже говорили“... (Кармен,
дон-Хозе)

ДІЯ ПЕРША

Площа в Севільї. Ліворуч сигаретова фабрика, праворуч вартівня. Посередині широкі й високі сходи; вгорі міст через уську сцену, під ним зліва й справа два проходи. Моралес, салдати, перехожі, потім Мікаела. Як завісу піднято, Моралес і салдати, згруповані коло вартівні, курять, дивляться на публіку, що снує з усіх боків. На площі велике оживлення

СЦЕНА 1

Хор

Хор. В калавурні гучно-бучно
Лине день, цілий день.
Скільки розваг і теревень!
Гам і гармидер, гук пісень.
Щастя спитай!
Той чосу дав,
А той програв.
Щастя спитай!

Моралес до одного з салдатів.
Стережи мої сигари,
А курити зась!
О, сигари ці, як чари,
Тільки не про вас.
В калавурні препаскудно
Проведу цілий день.

Хор. В калавурні гучно, бучно
Лине день, цілий день
Скільки розваг і теревень!
Гам і гармидер, гук пісень.

Моралес. Стій, наче пеня!

Хор. Щастя спитай!
Той чосу дав,
А той програв.
Не потурай,
Щастя спитай.

Входить Мікаела

Моралес. Яка куріпочка гарненька!
Когось тут шукає вона.
Ціп-ціп, ціп-ціп... От дурна!
Вже й злякалась...

Хор. То вийди сам, заклич сюди!
Моралес. Красунько, кого вам?
Мікаела. Я... а де тут бригадир?
Моралес. Бригадир? Ось я!
Мікаела. То інший бригадир...
Він зветься дон-Хозе.
Знаєте його?

Моралес недбало. Дон-Хозе? Його ми знаєм всі.
Мікаела. Так от... Хотіла б його я побачить.
Моралес. Ох, жаль який!

Сюди він прийде незабаром.
Мікаела засмучена. Невже? Скажіть, коли?
Моралес. Зараз, голубко!
Ось тут присядьте.

Мине часок і бригадир,
Ваш дон-Хозе на зміну
Прийде чергову.
Так, на чолі загону вартового
Дон-Хозе прийде нас змінити.

Хор повторює. Так, на чолі загону і т. д.
Моралес. А тим часом, щоб не сумно
Вам було чекати в нас,
Ви дозвольте бригадира
Вам замінити хоч на час.

Мікаела. О, ні!

Моралес. Прошу.

Мікаела. О, ні!

Моралес. Прошу.

Мікаела. Спасибі, але зайти

Ніяк я не можу.

Моралес. О, як шкода, що довір'я

З нас ніхто не заслужив,

Вірте, вас тут зневажати

Ніхто б і словом не посмів.

Мікаела. Вірю я вам, так...

Але хай пізніше я сюди зайду;

Воно певніш... я ще прийду,

Але пізніш, пізніше,

Коли на зміну прийде бригадир.

Мікаела. { Як на чолі загону вартового

Моралес. { Так на чолі загону вартового

Мікаела. } Сюди він прийде, щоб вас тут змінити

Моралес. { Сюди Хозе прийде нас змінити.

Хор. Ми просим вас заждіть, не йдіть.

Мікаела. О, ні, піду. О, ні, пізніш, ні, ні...

Хор. Зостаньтесь тут.

Ми просимо не лишати нас.

Мікаела. Ні, ні, ні!.. Здоровенькі, земляки
салдати! Тікає.

Моралес. Одна втекла, ми знайдем другу,

Тут, в юрбі тільки не зівай

І першу-ліпшу вибирай.

Моралес і хор. В калавурні

Тут не дурні,

Добрий смак

Має всяк.

Кості, шашки, бакара,

Грай, гуляй,—це добра гра!

Ой, добра гра!

Кості, шашки, бакара

Ой, добра гра!

Моралес. Ну й чудаки.
Хор. Ой, добра гра!
Грай залюбки!
Моралес. Ну й чудаки!

СЦЕНА 2

Ті самі, Цуніга, дон - Хозе, салдати, вуличні хлоп'ята. Народ. Сурмачі. Віддаля чути військову музику. Надходить вартувий загін. Попереду сурмачі, за ними юрба хлоп'ят, що марширують, як салдати. Нарешті Цуніга, дон - Хозе й салдати

Хор хлоп'ят. Разом з вартою новою
Ми приходим, ось і ми.
Грай же, сурмо, веселіше!
Наше військо чи не браве,
Чи згинаєм ми хребти?
Без омилки можем жваво
Раз, два! ми струнко йти.
Плечі рівно, молодцями
Ну, вперед! Рушай — раз, два!
Не махайте головами.
Як струна! Вперед грудьми!
Разом з вартою новою
Ми приходим, ось і ми!
Грай же, сурмо, веселіше!
Та-ра-та-та-та. Та-ра-та-та-ра-та...
Наше військо чи ж не браве?
Чи згинаєм ми хребти?
Без омилки можем жваво
Раз, два! ми струнко йти.
Плечі рівно, молодцями
Ми рушаєм раз, два!
Не махайте головами!
Як струна! Вперед грудьми!
Разом прийшли, ось і ми!
Та-ра-та-та-ра-та.
Та-ра-та-та-ра-та-та-ра-та-та!

5661
Моралес до дон-Хозе.

Тут було дівчатко гарненьке.
Питалося за тебе.

Скоро прийде знов.

В голубому, в заплетах коси...

Дон-Хозе. О, це певно Мікаела.

Хор хлоп'ят. Хто скінчив, той не тиняйся,

Йди додому, погуляй.

Гучно, сурмо, розтинайся!

Та-ра-та-та-та-ра-та-та.

Наше військо чи ж не браве?

Чи згинаєм ми хребти?

Без омилки можем жваво

Раз, два! ми струнко йти.

СЦЕНА 3

Цуніга й дон-Хозе

Цуніга. Чи це тут знаменита банда сигарер,
Де щодня бувають скандали?

Дон-Хозе. Так, пане. І смію донести,
Таких шалених баб я в світі ще не
бачив.

Цуніга. Е, дарма, аби були гарні!

Дон-Хозе всміхаючись. Мій пане, в цім я не
знавець,

Мене такі жінки не запалюють.

Цуніга. Я знаю добре, друже, твою любов,
Маєш молоденьку красуню,
Мікаела звуть її.

Голубий убір, пишні коси...

Признайся, я відгадав?

Дон-Хозе. Так, це правда. Я щиро скажу всім:
люблю її!

Щождо робітниць тих і слави про їх
красу...

От вони! Зложіть про них сами свій осуд.

СЦЕНА 4

Вихід робітниць-сигарер

Хор молоді. Дзвонить, дзвонить дзвін,
Будить він бажання.
Кличе до жаги,
Кличе до кохання.
Ми йдемо на дзвін,
І красунь жагучих
Співами в цей час
Влучим ми в серця.
Слухай, друже мій, слухай
Спів жалю.
Я тебе люблю,
Душу погублю.

Хор салдатів. Подивись, який погляд злий!
Як чарівниці, виступає жіночий рій.
І в зубах сигарети!

Хор сигарер. Поглянь, як димок, димок
Одлітає,
Упливає,
Як в небі за клубком клубок
Зникає...
Дурять голову, як вино,
Хвильки диму.
Нам все їдно,
Жаль і туга гинуть з ними.
Як хто нам співає про любов,
І як хто закрутить голову нам,
Все це хутенько мине.
Все це хутенько мине,
І час любов, як дим, розвіє.
Поглянь, як димок, димок
У блакить одлітає,
Одлітає,
Он... он...

І в прозорих просторах, в безодні ясній
Тане, тане, як сон,
Так мине й любов.

Хор молоді. Чом же немає тут ще Карменсіті?

СЦЕНА 5

Ті самі й Кармен

Хор. Ось вона! Ось вона! Ось вона!

Ось іде Карменсіта!

До Кармен Почекай хоч хвилинку одну, о Кармен,
Ми вже ждемо тебе тут давно.

Кармен, мусиш ти сьогодні сказати,
Кого ти вибереш

І полюбиш коли.

Кармен. Коли я люблю?

Овва! Коли — чорт зна!

Ніколи, мабуть...

А може і завтра,

Тільки не сьогодні...

Це вже так.

Кармен, а потім з нею хор.

Любов це пташка вільна, вільна,

Не можна змусити її,

Вона в'юнка, метка, свавільна

На всі забаганки свої.

Ані грізбою, ні клятьбою

Не допомогти, не досягти,

Вона сама летить стрілою

До раз обраної мети.

Любов, любов, любов, любов!..

Любов—дитя жаги палкою,

Байдуже всі закони людські їй,

Від мене ти, я за тобою,

Ой бережись, ти будеш мій!

Від мене ти біжиш...

Так що ж! Я лину за тобою.

Але даремно, не втечеш
І будеш мій!
Любов—дитя жаги палкої,
Байдужі всі закони людські їй.
Від мене ти, я за тобою,
Ой бережись, ти будеш мій!
Від мене ти біжиш, так що ж!..
Я лину за тобою, я за тобою,
І таки ти, ти будеш мій!
Пташка ось близько, ось піймалась,
Але спурхнула і нема.
Любов далеко засміялась,
Проси, благай—усе дарма.
Вона круг тебе грає, в'ється,
То одлетить, то прилетить,
То за хмари аж понесеться,
То знову з'явиться на мить.

Хор. Кармен! ми ждемо. Дай же відповідь нам.
Ти тепер мусиш нам сказати,
Кого з нас і коли ти вибереш,
Кармен, собі.

Кармен ухилиється, до дона-Хозе. Любов — дитя жа-
ги палкої і т. ін.

По співі Кармен кидає в дона-Хозе квітку і, озираючись, іде
до фабрики.

СЦЕНА 6

Дон-Хозе. Що за погляд! Скільки в нім зу-
хвальства!

Ця квітка серце протяла, мов би затруєна
стріла!

А який міцний дух і яка гарна, гарна...
Ця циганка, як справді є чарівниці,
То вона певно з їх рідні.

СЦЕНА 7

Дон-Хозе й Мікаела

Мікаела. Хозе!

Дон-Хозе. О, Мікаела!

Мікаела. Ось і я!

Дон-Хозе. А ти звідки?

Мікаела. Я, я від мами, вона послала.

Дует

Дон-Хозе схвилюваний. Як вона там ся має? Ну,
мерщій розкажи все.

Мікаела. Ти все узнаєш сам,

Лист до тебе від мами в цім пакунку.

Дон-Хозе. В цім пакунку?

Мікаела. Крім того, тут ще є і трохи грошей,
На твої видатки... та ще...

Дон-Хозе. Що ще?

Мікаела. Є ще... я не намію,

Є ще... я маю передати

Щось таке, що цінніш за гроші...

Хай подарунок цей тобі дорожче буде
всіх.

Дон-Хозе. Та в чім же справа, не збагну я.

Ну, кажи.

Мікаела. Все скажу тобі,

Що від душі взяла,

То від душі і дам.

Ми з твоєю матусею йшли із каплиці;

Поцілувала вона мене: Прошу тебе,
сказала,

Як будеш в Севільї, то відшукай Хозе.

Господь тобі допоможе, він заведе тебе
до Хозе,

До синка.

Як відшукаєш там мого сина Хозе,

Скажеш ти йому, що тужу я,

Дні і ночі жду, не діждусь.
Що його щиро я люблю, вірю, що по-
бачусь з ним.

І це все ти скажеш йому, а після обійми
його

І як тебе я цілую, так його ти поцілуй“.

Дон-Хозе. Поцілунок від мами,
Від моєї матусі.

Мікаела. Задля неї ти все.
Я його передам, Хозе,
Як я взяла, так само й даю.

Дон-Хозе. Матусю, бачу я,
Як ти, схилившись головою,
Вакуєш дні в думках про сина,
Як молиш ти за нього бога.

Мікаела. Коли б же я Дон-Хозе. Вкупі по-
могла бути нам...

Побачити вас разом О, краю мій!
любих, Я знову серцем,
Веселих, радісних, Де юні дні пройшли,
дома, там У ріднім краї милім.

Серед лугів, гаїв, О, як би я тебе обняв
Без горя і тривоги, І цілував твої гарячі
У ріднім краї милім, сльози.

Для мене був би рай.
Віддати все життя
за ваше спільне
щастя!

Дон-Хозе. А я в тенета відьми
Попасти легко міг...
Та стереже матуся скрізь мене
І поцілунок той — він щастя,
Так, він щастя принесе,
Розвіє чари всі
І захистить мене.

Мікаела. Що таке? що таке?
Чи жде тебе біда?

Кажи, кажи мерщій!

Дон-Хозе. Ні, ні... Це все пусте.

Ти не тривожся... Чи довго тут
Пробудеш ти?

Мікаела. Я? Ні, недовго. Вже завтра
Побачу знов я маму.

Дон-Хозе. Побачиш знов!

Гляди ж, скажи ти їй, що я

Про неї пам'ятаю,

Що думкою лину туди,

Люблю я її, як перше,

Навіть більше, як любив!..

І ось тут, перед богом, чесно

В оченятка твої дивлюсь...

Як тебе я цілую,

Поцілуй її і ти.

Мікаела. Я все зроблю, Хозе,

І все так їй скажу.

І поцілунок цей

Я мамі передам.

Дон-Хозе. Матусю Мікаела. Матусю ба-
бачу я, чить він.

Край свій пригадую

милий...

Згадки про рай на

землі,

Про ті минулі літа!

Матусю рідна моя,

Знову з тобою я.

Мое село, де люблю

так було,

Там все цвіло...

Я повний одваги і

сили

Я бачу рідний край,

Хатки, луги і гай.

Рідний край і село,

Де юне щастя цвіло,

Де люблю так було.

Душа його міцна

І повна знову сили.

Він бачить рідний

край,

Хатки, луги і гай.

Він повний знов од-

ваги.

Знов перед ним край

рідний, милий,

До нього лине вся

його душа.

Я повний знов одваги
Знов бачу я
Край рідний, милий,
До нього лине вся
моя душа,
В ній повно знов
мужности і сили.
І чую голос я: „Ру-
шай! рушай!“
Край бачу рідний,
милих,
Матусю бачу я!..
Я повний мужности

і сили
І лину серцем в рід-
ний край.

Дон-Хозе. Ти ось тут почекай,
Я розберу листа.

Мікаела. О ні! Я ще зайду пізніш,
Тепер піду...

Дон-Хозе. Куди ти йдеш?

Мікаела. Недалеко. У мене тут пильна справа.
Читай. Я скоро вернусь.

Дон-Хозе. Ну, не барись.

Мікаела. Я в одну мить.

СЦЕНА 8

Дон-Хозе, потім робітниця, Цуніга й салдати.

Дон-Хозе. Не журись, матусю,
Я добрим буду сином
І вволю твою волю.
Мікаелу я люблю
І з нею одружусь я.
А чари ті стидкої відьми...

За сценою гвалт.

Цуніга. Гей, що там сталось?

В ній повно знов
мужности і сили.
О, любий мій, додому
поспішай!
Матусю бачить він,
Край бачить рідний,
милих...
Він повний мужности
і сили.
О, мій коханий, по-
спішай!

Що таке?

Хор робітниць.

Гей, хто там! Гей, на поміч нам!

Рятуйте, гей.

Та це Карменсіта.

Кармен тут завелась,

А хто ж би? Вона!

Вона, звичайно,

Вона до всього призвела!

Брешуть! Не вірте їм!

Ні!

Пане лейтенант,

Дозвольте нам

Все, як було...

Дозвольте нам...

Рятуйте! Гвалт!

Гей, скоріш сюди!

Ні, ні, вона невинна. Ні!

Ні, невинна зовсім тут
вона!

Не слухайте ви їх!

Е, ні чекайте,

Ми, ми все як слід...

Ні, краще ми!

Хай перше ми!

Ні, не вона,

Тут Кармен ні при чім!

Ні, хай вже ми!

Ні, почалося так...

Ми розкажем вам все.

Мануйліта та зухвала,

Мов на здогад, сказала,

Щоб вона собі осла

До хазяйства припасла.

А на це їй Карменсіта

Крикне враз так сердито:

„Що робитимеш з ослом?

Зоставайся з помелом“.

Мануйліту знає всяк,

Не подарує свого так.

„Дам тобі того осла,

Щоб розуму набула!“

От тоді. простоволосі,

Учепились вони в коси,

Далі вже на кулаки

Стали битись залюбки.

Ну й баталія ж була

За дурненького осла!

Дивитись нам і жаль, і сміх,
А розняти годі їх.

Цуніга. До чорта! Не гвалтуйте! Гетьте!
До чорта! Ви мені обридли!
Ну-бо, Хозе, візьми ти двох людей,
Котра з них винна, арештуй без церемоній!

1 група. Кармен все почала!

2 група. Ні, ні вона невинна!

1 група. Кармен вчинила все!

2 група. Та перша причепилась!

1 група. Навпаки!

2 група. Ні, Кармен кинулась з ножом!

Цуніга. Гей, ви! Ну їх к чортам
Всіх отих підлих баб!

1 група. Мій пане! Чекайте...

Ні, ви не вірте їм!

Брехня! Повірте нам,

Ми там були, повірте нам...

Ні, Кармен почала! Ми розкажем вам все...

2 група. Тут Кармен ні при чім!

1 група. Кармен дала спершу удар
Їй просто в лице.

2 група. Е, ні! Мануеліта вчепилась
В коси їй враз!

1 група. Та це байдуже!

2 група. Мануеліта...

1 група. Ні, Карменсіта...

2 група. Мануеліта!

1 група. Ні, ні, ні, ні, ні, ні, вона!

3 група. Так, так, так, так, так, так...

1 група. Одна винна всьому!

Вона одна винна всьому!

Кармен все почала!

2 група.

1 група.

Ні, Мануеліта!

Кармен все почала!

Ні, Мануеліта, вона, вона Вона, вона, вона, усе
Мануеліта! вона!

СЦЕНА 9

Ті самі. Кармен і дон-Хозе

Дон-Хозе. Там, пане мій, такий скандал!
Почалось на словах,
А скінчилось на ножах.
Одну мало не вбили.

Цуніга. Хто почав?

Дон-Хозе. Оця відьма! Показує на Кармен.

Цуніга. Чи чуєш ти, що нам скажеш на це?

Кармен. Ріж мене—

Затаю

Таємницю мою...

Я чортів не боюсь,

Я над пеклом сміюсь!

Цуніга. Свої співи

Ти краще кинь.

Кажи про те,

Що я спитав.

Зараз кажи!

Кармен. Ріж мене—

Затаю

Таємницю мою.

Тра-ла-ла-ла-ла-ла-ла.

Вже кого я люблю,

До могили люблю.

Цуніга. Схотілось співати тобі,

То йди зараз в тюрму

І співай, там співай!

Голоси. Ну, гайда до тюрми!

Цуніга. Проява! Справиться з нею

Нам буде нелегко.

Дуже шкода, далєбі шкода...

Гарна... а немов сатана!

Отже провчити добре треба.
До дон-Хозе Одпровадь її в тюрму!

СЦЕНА 10

Кармен і дон-Хозе

Кармен. Землячел! Куди мене ведеш?

Дон-Хозе. Просто в тюрму,
Без всяких церемоній.

Кармен. Он як!.. і без церемоній?

Дон-Хозе. Авжеж, і я сповню наказ!

Кармен. А мені щось здається,
Що наказа
Ти і не сповниш,
Або сповниш лиш мій наказ,
Через те, що ти мене любиш.

Дон-Хозе. Я тебе?

Кармен. Так, Хозе.

Та квітка, що від мене взяв,—
Затям! —

Не проста, з приворотом,
Хоч кинь її, вже не pomoже,
Бо чари діють!

Дон-Хозе. Дурниць не плети, занімій,
Сказав я раз,
Це мій наказ.

Кармен. Ой, за мостом, за рікою,
Є там корчма Лілас-Пастья.
Танцюю я там сегеділью,
І п'ю, п'ю манзанілью.
Я буваю в корчмі Лілас-Пастья.
На самоті там нецікаво,
А вдвох ми доберем ладу.
Так, щоб забавитися жваво,
Туди з коханцем я піду.
Коханець мій—скажена вдача!—
Його прогнала вчора я...

Дарма—за ними я не плачу,
Така вже доленька моя.
Є вибір, то яка ж турбота?
Але чомусь вагалась я...
Та ось тепер прийшла охота,
Лиш покохай—і я твоя!
Як в руки йде, лови пташину.
Мабуть прийшов ти в добрий час.
Не вагайся, лови хвилину,
Вона не прийде в другий раз!
Ой, за мостом, за рікою,
Є там корчма Лілас-Пастья,
Танцюю я там сегеділью
І п'ю манзанілью.
Я буваю часто в корчмі Лілас-Пастья.

Дон-Хозе. Мовчи, я вже сказав.

Не плети дурниць, мовчи!

Кармен. Дурниць тут я не плету,
Це ж тільки, тільки пісня,
Я тільки розважаюсь, трохи мрію...
Чи я не маю права і до мрій?
Я мрію про свого драгуна,
Я мрію про свого драгуна...
Шалено мене він любить,
І я сама, здається, люблю.

Дон-Хозе. О, Кармен!

Кармен. Хоч мій драгун зовсім не капітан
І навіть не лейтенант, а лиш бригадир,
Та циганка про інших гадати не сміє—
Бригадир до пари їй якраз!

Дон-Хозе. Кармен! Не маю я волі над собою...
Як будеш вільна, прийдеш ти
До Лілас-Пастья? Полюбиш так мене,
Як я люблю тебе?

Кармен.

Дон-Хозе.

Так. Так я прийду і

Прийдеш? кажи, Кармен.

ДІЯ ДРУГА

Таверна Лілас-Пастья. Кармен, Фраскіта, Мерседес, Цуніга, Моралес, офіцери, цигани, циганки, Лілас-Пастья. На столах недоїдені страви, недопиті склянки. Офіцери й циганки курять, грають на гітарах, б'ють у тамбурини. Циганки танцюють серед сцени. Кармен сидить у задумі, далі раптом схоплюється

СЦЕНА 1

Кармен, Фраскіта, Мерседес, Цуніга, Моралес, цигани, циганки, Лілас-Пастья

Кармен. Гітара струнами дзвенить,
Вона сміється і ридає.
Циганку циган закликає
І та на спів його спішить.
Гей, бубне, голосніш дзвени!
Греміте струни під руками!
Хай крутиться все перед нами
Під спів гучної давнини!

Кармен і Мерседес. { Горить вогнем циганська кров,
 { Переливається, як лява..
Гей ти, циганко кучерява,
Побережи свою любов!
За співом спів, як цвіт цвіте,
Вино іскриться золоте,
Веселі в'ються в танці пари,
Шаліють люди і гітари,
І чад росте, росте, росте, росте!

Фраскіта і { Зав'яли стомлені квітки.
Мерседес. { В утомі снять циганки п'яні,
А очі, очі їх кохані —
Немов захмарені зірки.
Ось пісня знов — і все горить,
І світ у казці майорить!
Змішалось все в шаленім танці,
І знов життя розквітло вам, коханці,
Знов джерелом воно кипить!

Фраскіта. Лілас-Пастья сказав...

Цуніга. Він певно просить нас ще лишитись.

Фраскіта. О ні, якраз навпаки,
Просить він нас розійтись.

Цуніга. Що ж, просить, то й гайдá.
А ти зі мною йдеш?

Фраскіта. Ні, ні, я не піду.

Цуніга. А, Кармен, ти? Підеш, чи ні?
Послухай, ти сердишся все...
Ну, скажи.

Кармен. Чи серджусь я? За що?

Цуніга. За салдата, що в тюрму за тебе сам
попав.

Кармен. Бідний хлопець! А де ж тепер він?

Цуніга. Він тепер вже на волі.

Кармен. Дуже рада тому.
І так бувайте всі здорові!

Фраскіта. Здорові будьте. Ну, ходім!

Хор. Хвала матадору!

Привіт, привіт!

О, хвала йому й честь!

Цуніга. Там ціле товариство
В честь останніх тріумфів Ескамільо.
Зайдіть до нас сюди!
Ми вип'єм, Ескамільо,
За перемоги ваші
І за гучний тріумф!

СЦЕНА 2

Ті самі, Ескамільйо й ті, що з ним

Цуніга. Хвала матадору!

Привіт, привіт Ескамільйо!

Привіт йому і честь!

Ескамільйо. На привіт віддячу вам привітом

І п'ю за вас і ваше ремесло.

Воно, як наше, кінчиться смертю,

Та салдатам, як і нам,

Смерть нестрашна.

Там в бою, коли з усіх усюдів

Пре ворог злий, салдату байдуже.

Гримлять гармати і свищать кулі,

Та салдат іде собі вперед,

І все вперед!

На арені зловісний спокій,

Там юрба тривожно бою жде.

Як один, всі дух свій затаїли,

Ждуть одважного борця.

Ну, що ж, готовся!

Пора! Вперед! Ах!

Гей, матадоре,

В бій виступай,

Тисячі там

Стежать очей.

Смерть чи перемога ждуть тебе в бою,

Усміх ти посилай!

Бо там серденько серед юрби,

Ох, у тривозі мре.

Фраск. і Мерседес.

Цуніга.

Гей, матадоре, в бій

Гей матадоре, в бій

виступай!

виступай.

Тисячі там стежать очей.

Тисячі там стежать очей.

Смерть чи перемога ждуть

Щоб там не сталось, ти

тебе в бою,

мусиш усміхатися,—

Мусиш ти усміхаться, Тривогу скрий свою в
Бо там серденько серед ту мить.
 юрби

І так з тривоги мре.

Ескамільо. Вибіг бик і тороплений

Він перше мовчки став

І вирячив баньки.

Та враз зірвався,

Мов навіжений, —

Звір зачув біду і гонить, мчить
 стрімголов.

В очах кров, вся морда в піні...

Він валить з ніг коня,

З ним пікадор летить.

А „браво, торо!“ все загукало,

А із-під рогів струмком дзюрить
 чорна кров.

От знов удар, і знову бик біжить,

От знов удар, і знов залито кров'ю
 цирк.

Бик біжить, жде він порятунку,

Матадоре, виходь! пора, рушай

Вперед, вперед! Ах!

Гей матадоре,

В бій виступай!

Тисячі там

Стежать очей.

Смерть чи перемога ждуть тебе в бою,

Мусиш ти усміхаться,

Бо там серденько

Серед юрби,

Ох, у тривозі мре.

Фраскіта, Мерседес, Цуніга і хор.

Гей, матадоре, в бій виступай і т. д.

Ескамільо. Красуне! два слова:

Як звуть тебе, скажи?

Я перед боєм буду
Шептати це ім'я.

Кармен. Кармен, Карменсіта,
Як більш вам до вподоби.

Ескамільйо. Скажи, якби я закохався...

Кармен. Я б відповіла — не варто труда.

Ескамільйо. Ти, моя люба, трохи строга.

Що ж, я в серці своїм заховаю надію.

Кармен. Надіятись приємно,
А хто хоче, хай жде.

Цуніга. Не йдеш ти до нас,

Ну, так що ж, я сам прийду.

Кармен. Труд твій буде даремний.

Цуніга. Ба! побачим тоді!

СЦЕНА 3

Данкайро, Ремендадо, Кармен, Фраскіта і Мерседес

Фраскіта. Ну, кажи, що там чувати?

Данкайро. Не дуже зле, є ловка справа.

Зробити можна все, як зайде ніч.

Але нам потрібні всі.

Фраскіта } Ми потрібні всі.
Мерседес }

Кармен. І здобич ділимо на всіх!

Квінтет

Данкайро. Ми на оці маєм ловку справу.

Мерседес. В цій справі ми поможем вам.

Фраскіта. В цій справі ми поможем вам.

Данкайро. Ви вплетіть цю справу у забаву.

Ви троє всі потрібні нам.

Фраскіта, Мерседес, Кармен,
Ремендадо.

Нам слід салдатам пустити ману

І піде справа в мить одну.

Ми скажем щиро правду вам,

Що жінка пройде всюди там,
 Де це й не снилось бідним нам.
 Як треба де бредні, брехні,
 Хитрої гри, або крутні,
 Де треба зручно що стягти,
 Там мусить жінка допомогти.
 Без жінок і без метрес
 Все буде кепський інтерес!

Фраскіта, Мерседес, Кармен.
 О, без нас вам трудно підчас,
 Тому за це шануйте нас!

Ремендадо. Вона все тонко проведе,
 І заведе і виведе.
 Де захоче перша йде,
 Сторожу хитро обмине!

Хор. Пустить ману — завдання нетрудне!
 Так, нетрудне таке для нас завдання.
 Де треба зручно що стягти,
 Там мусить жінка допомогти.
 Без жінок і без метрес
 Все буде кепський інтерес!
 Так, вона де схоче, пройде все
 І що захоче пронесе,
 Беріть же нас з собою.
 Завдання це буде пусте!
 Воно успіх несе!

Данкайро. І так гаразд! Ми вас берем!
 Фраскіта. Готові ми.
 Мерседес. Коли ж ідем?
 Данкайро. Ну! Час не жде.
 Кармен. Ні, зараз я... Я не можу
 Зараз з вами піти.
 Шкода. Ви вже сами
 Без мене рушайте.
 Я не піду, я не піду!

Ремендадо. Кармен, ти мусиш з нами йти!

Кармен.
Не можу я, не можу я,
Я не піду, я не піду!

Данкайро.
Ти, Кармен, мусиш з
нами йти,
Ти не смієш нас
покинуть
В непевний час і на
біду.

Фраскіта і } Ні, Кармен, нас не покидай.
Мерседес. }

Кармен. Я не піду, сказала раз,
Чи говорить вам сто раз.

Данкайро. Ну, то хоч нам скажи, чому,
Хоч поясни, через що.

Ремендадо. Поясни.

Кармен. Ну, добре. Я вам все скажу.

Данкайро. Скажи.

Ремендадо. Скоріш!

Фраскіта. Скажи.

Мерседес. Скоріш!

Кармен. Причина та, що я, що я...

Ремендадо. Ну, ну...

Фраскіта. Мерщій!

Кармен. Ох, я закохалась!..

Фраскіта. } Так, так закохана вона! Ти кохаєш?
Мерседес. }

Кармен. Це кепський жарт.

Ремендадо. Яка бредня!

Фраскіта. } Ти кохаєш?
Мерседес. }

Кармен. Так, я кохаю!

Данкайро. Та ну, послухай, Кармен,
Кинь жарти.

Кармен. Ох, люблю шалено я!

Ремендадо і } Що ж, на любов немає ради,
Данкайро. } І не допоможуть тут слова.

} Нехай ти маєш в серці вади,

Ремендадо і Данкайро { Чом же схибулась так голова?
Пригадай, інтерес, ти все могла
Поеднати з чуттям.

Кармен. Ех, що було, там хрест, могила
І до життя не встане знов!
Тоді могла, тепер не сила.
Ах, ця любов! Ах, ця любов!
Їй віддамся я вся до забуття,
Тільки їй вірна я.

Данкайро. А може ти ще з нами підеш?

Кармен. Ні, не піду.

Рекомендадо.

Ох, Кармен, не можем ми без тебе йти.
Послухай нас, ходім!

Підтримай нас! Минає час, Ти обміркуй, там інтерес.
Минає час... Одкинть любов! Данкай ро.
Плюнь на любов!

Кармен. Так, знаю, що любов для вас ніщо.
Фраскіта. Як треба де бредні, брехні,

Хитрої гри
Або крутні,
Де треба зручно що стягти,
Там мусить жінка допомгти.
Без жінок і без метрес
Все буде кепський інтерес!
Так, вона де схоче, пройде все
І що захоче, пронесе,
Вона де схоче, пройде все
І що захочє, пронесе.
Берить же нас!
Завдання це буде пuste —
Воно успіх несе.
Воно успіх нам принесе.

Речитатив

Данкайро. Але ти ждеш когось?

Кармен. Жду його.

Він салдат

І він герой!

Він тюрми не злякався,

Він за мене сидів.

Ремендадо. Дивись, який палкий!

Данкайро. Але тюрма любов мабуть вже

погасила.

Де певність, прийде він чи ні?

Дон-Хозе.

Кармен.

Постривай! Хто іде?

О, це він.

Драгун із Алкаля.

Ах, це він.

Де стелиться твій шлях,

Драгуне з Алкаля?

Де потрапляють очі

З ворогом спіткатись,

Та й поквитуватись.

Ну, як так, рушай!

З богом поспішай!

За любов свою

Я ще постою!

Бо не даром я

Драгун із Алкаля.

Фраскіта. Молодий драгун.

Мерседес. Та ще й гарний зух!

Данкайро. Знадобився б нам

Такий молодець.

Ремендадо. Завербуй до банди.

Кармен. Не захоче він.

Ремендадо. Ти попробуй, спитай.

Кармен. Що ж, може і вдасться.

Дон-Хозе. Постривай! Хто іде?

Драгун із Алкаля.

Де стелиться твій шлях,

Драгуне з Алкаля?

В грудях щире серце

Про те тільки знає,
Де й кого шукає.
Ну, як так, рушай!
З богом поспішай!
Битись я готов
За честь і любов.
Бо не даром я
Драгун із Алкала.

СЦЕНА 4

Кармен і дон-Хозе

Кармен. Нарешті, ти!

Дон-Хозе. О, Кармен!

Кармен. Чи ти давно з тюрми?

Дон-Хозе. Два місяці сидів.

Кармен. Бідний мій!

Дон-Хозе. Не жалкуй. Та я б за тебе
Знов туди вернувся зараз.

Кармен. Любиш мене?

Дон-Хозе. Ох! Так, як бога!

Кармен. Тут були щойно твої офіцери.
Ми танцювали їм.

Дон-Хозе. Як, і ти?

Кармен. Сто чортів!.. Ти вже заздрити почав.

Дон-Хозе. Авжеж, заздрю я.

Кармен. Завчасно ще, покинь.

Я протанцюю й тобі,

Побачиш мій хист.

Оркестри нам не треба,

Я сама зумію.

Сідай ось тут, Хозе мій...

Починаю.

Кармен танцює, вибиваючи такт кастаньєтами

Дон-Хозе. Стій, почекай. Спинись!

Стій на одну хвилину.

Кармен. Та чому? Через що?
Дон-Хозе. Ніби чую он там...
Так, там зорю грають.
Ти хіба не чуєш,
Що сурма грає там?

Кармен танцює далі

Кармен. Браво, браво! Я дуже рада.
Без супроводу музики
Сумний був мій танець.
Так хай живе сурмач,
І хай живе сурма!

Дон-Хозе. Не зрозуміла ти мене.
Це гасло значить,
Що мушу я в казарми
Вернутися знов.

Кармен. Ти мусиш?.. і ти йдеш!..
Ох, яка дурна я, боже!
Ні, яка дурна я!
Вся віддалась йому!..
Як мучилася я,
А як прийшов, старалась,
Щоб пан цей не тужив.
Розважала, танцювала,
Аж гульк! сама не зчулась:
Покохала його... Та-ра та-та!..
Безглуздий згук сурми... Та-ра та-та...—
І він, і він біжить!
Ну, лети, поспішай, ось шапка твоя,
Ось шабля, ще й торба!
Ну гайда, геть з очей,
Біжи, поспішай до казарми!

Дон-Хозе. О, не катуй мене, не смійсь,
Не допікай!
Розстатися мені
З тобою сил нема.

Подумай,
Скільки днів
Тебе я ждав
Один в тюрмі своїй
З одною мрією
Побачитись з тобою!

Кармен. Та-ра та-та... до першого гудка!

Та-ра та-та
Де й ділась та любов!
Сто чортів!
Це така щира любов!..
Бідний хлопчик спізнився,
Боїться кари.

Ну, що ж, забирайся к чортам!

Дон-Хозе. Невже не віриш, що тебе люблю?

Кармен. О, ні!

Дон-Хозе. Чому? Ти зрозумій...

Кармен. Не хочу й слухати.

Дон-Хозе. Вислухай, Кармен!

Кармен. Тебе ждуть в казармі,

Ти можеш спізнитись...

Ні, ні. ні, ні!..

Дон-Хозе. Слухай мене! О, послухай мене!

Я все скажу, ти зрозумій!

Ось квітка та, що, ніби жартом,

Мені ти кинула з азартом;

Хоч і зав'яла в тінях ґрат,

Та в ній жив давній аромат.

Ті отруйні пахощі квітчані

Плили в душу, як хвилі п'яні,

І в млі нічній ти, чарівна,

Мені з'являлась, як мана.

Я простягав до тебе руки,

І бився об мур я з розпуки!

Я кляв тебе, той день і час,

Коли зійшлись ми в перший раз!

Та скоро ті хвили минали,
І в душі стихали всі жалі,
Росла надія, що я з тюрми
Вирвусь туди, де сонце й ти!
Як я тебе бажав, о Кармен!
Як ждав, як марив, марив про кохання,
Про рай утіх і щастя, Кармен!
От і прийшов той день спіткання
Хіба на сміх?
Хіба на глум
Було це все?!
Ні, ні, моя Кармен!

Кармен. Ні, ні, не вірю я.

Дон-Хозе. О, люба Кармен!

Кармен. Ні, справді не кохаш. Ні!

О! Якби кохав,

Тоді б за мною ти пішов.

Дон-Хозе. О, Кармен!

Кармен. Так слухай, покинь

Свою казарму...

Дон-Хозе. Кармен!

Кармен. Іди туди, де вільний світ!

Пізнаєш там мою любов,

Побачиш там ти рідні сині гори.

Там я буду навек твоя!

О, поспіши за мною в гори!

Дон-Хозе. О, Кармен!

Кармен. Там вільний світ, там вільний край!

Там ти пізнаєш щастя й рай!

Нехай барабани і сурми

На гвалт людей тривожать, скликають
полки...

Байдуже казарми і тюрми—

Тут мила грає й співає свої пісеньки.

Там зверху гір який простір!

Замість отчизни — вся земля!

Замість закону — воля своя!
Вибирай: тюрму, казарму —
Чи цілий світ, любов і рай?

Дон-Хозе. О, Кармен!

Кармен. О, поспіши за мною в гори,
На верховини та простори!

Дон-Хозе. О, Кармен!

Кармен.

Дон-Хозе.

В раю кохання, в сяйві Кармен, зглянься,
мрій. Боже мій, мовчи Кармен.
Щасливий будеш, любий мій. Не спокушай мене,
Не штовхай в безодню!

Там, вірна до загину, О боже, Кармен!

Вся тобі віддамся я, О мовчи, мовчи!

Твоя дружина!

Законом буде нам любов
одна!

Ходім, ходім туди за
мною!

Хозе мій, ходім, ходім!

З тобою,

З тобою в горах буду я,

Моя краса, любов моя!

Ходім, ходім у вільний
край!

Дон-Хозе. Ні, таке казати не смій!

Покинути полк і свій прапор!

Це ганьба! Це чорна зрада!

Нізащо, ні!

Кармен. Ну, що ж, іди.

Дон-Хозе. О, Кармен, я благаю!

Кармен. Ні, я вже не люблю!

Геть, ти гидкий став!

Прощай і навіки прощай!..

Дон-Хозе. Як так, що ж, прощай вже навік...

Кармен. К чортам!

Дон-Хозе. Кармен, прощай, прощай вже навік!
Прощай!

СЦЕНА 5

Ті самі й Цуніга

Цуніга. Кармен, холя, холя!

Дон-Хозе. Хтось стука. Хто там?

Кармен. Мовчи, мовчи!

Цуніга. Як чемно просять, — що ж, ось я!

О фе! Що за фігура!

У тебе кепський смак.

Як розмінялась ти!

Вовтузишся з салдатом,

Коли є лейтенант.

Гей, ти, фіть зараз!

Дон-Хозе. Ні.

Цуніга. Мовчать! В казарму марш!

Дон-Хозе. Ні, я не піду.

Цуніга. Шельма!

Дон-Хозе. Так он як! побачим, хто кого...

Кармен. Покиньте, сто чортів!

А-гей сюди!

СЦЕНА 6

Ті самі, Данкайро, Ремендадо, контрабандисти, циганки
(Цигани схоплюють Цунігу)

Кармен. Мій кавалере, мій кавалере,

Сьогодні не до речі

Припхались ви сюди.

І як це нам не встид,

Просити мусим вас

Нам це пробачити, як ми,

Як потурбуєм трохи вас,

Сховавши тут вас на одну годину.

Ремендадо. Мій кавалер нас зрозумів?

Данкайро. Мій кавалере, ми просим вас...

Ремендадо. Тоді дозвольте зараз нам
Цей дім покинуть,
Забравши вас. Чемненько просим вас.
Чи згодні ви? Ми просим відповісти.

Кармен. Маленький променад!

Цуніга. Ну, що ж, гаразд.

Ваша мова, як милий жарт.

Цим тоном ви мене переконали.

Та прийде час, мій реванш за мною!

Данкайро. О, дуже, дуже просим.

Ну а тепер, мій кавалере,

Дозвольте вас вже чемненько вести.

Виводить Цунігу.

Кармен. Ну, що ж, тепер вже певно наш ти?

Дон-Хозе. Судилось так...

Кармен. Ох! Це відповідь твоя?..

Та байдуже, ще настане час—

Ти сам збагнеш, що за краса ліси і
гори!

Як гарно жити у шатрі!

Як любо-мило дихати на волі!

Всюди там, де табором ти станеш,

Простір, простір і вільний край!

Фраскіта і Мерседес. Ну, брате, одважно
ходім,

Службу свою сміло кинь —

Навік!

Там в горах, як свій проживеш,

Там вільний світ, —

В горах, просторих лісах.

З верховин гір

Який простір!

Замість отчизни — вся земля!

Замість закону — воля твоя!

Всюди там,

Де табором станеш,

Простір, простір і вільний край!
Там воля, рай!
Фраскіта, Мерседес і Кармен.
Там воля, рай!
Замість отчизни — вся земля!
Замість закону — воля там!
Так, воля там твоя!
Скрізь там, скрізь,
Де табір наш,
Де стане табір наш —
Там скрізь простір, там скрізь простір
І вільний край!
Всюди простір
І вільний край!

ДІЯ ТРЕТЯ

Дика гірська місцевість. Темна ніч. Сцена деякий час порожня. Потім на вершку скелі з'являється контрабандист, за ним другий, третій і т. д. Всі вони обережно спускаються вниз, несучи на плечах пакунки. За ними йдуть циганки

СЦЕНА 1

Кармен, Фраскіта, Мерседес, Данкайро, Ремендадо, дон-Хозе, контрабандисти, цигани, циганки

Хор. Сміліше, сміліше ви вперед рушайте,
Там в долині жде прибуток вас.
Обережно вперед ступайте,
Тут смерть чигає всюди нас.
То чорна круча грізно жде,
То куля сторожа влучна.
Проте іди вперед, вперед сміліше,
В долині золото нас жде!
Та тільки ти в путі тримайся пильно,
Тут смерть чигає всюди нас.
Фраскіта, Мерседес, Кармен, Дон-Хозе,
Ремендадо, Данкайро.

Рукомесло ми маєм золоте,
Але щоб щастя йшло, на те
Потрібна нам одвага.
Де не пройшов,
На смерть будь готов,
Вона жде скрізь: в лісах, ярах, на скелях
і в катрагах.
Але вперед, все вперед, без журби все
вперед!

З кожним кроком ближче до свого
завдання,
Не страшиш вартових, що внизу там
стоять,
Не страшиш ні лявіни, ні тучі, ні грому!
Так без страху всі сміло вперед.
Сміліше, сміліше без страху вперед.
Там в долині ти забагатієш,
Тут на скелях тримайся пильно.
Тут смерть чигає всюди нас!
То чорна круча грізно жде,
То куля сторожа влучна.
Сміліше, друзі, сміліше!
Ступайте сміло,
В долині жде прибуток вас.
Так обережно вперед ступайте,
Тут смерть чигає всюди нас.
Увага, мій друже. Вперед! Вперед!

Данкайро. Ви почекайте тут мене і Ремендадо.
Проберемося ми вперед:
Чи там цілком безпечно,
Чи на нас не чатують?
Чи легко буде нам пройти?

СЦЕНА 2

Ті самі, без Данкайро і Ремендадо

Кармен. Про кого мрієш ти?

Дон-Хозе. Я згадав, що далеко, теж в горах,
Живе одна старенька жінка
І гадає, що я чесний.

О, як її я зрадив!

Кармен. Нещасна та старенька...

Дон-Хозе. Слухай, Кармен, ні слова!

Цим не жартують — це моя мати!

Кармен. Ну, що ж. Слід тобі провідати маму,
Тобі у нас тут щось не до вподоби.

Буде краще за все, коли нас ти покинеш.
Дон-Хозе. Розстатись хочеш ти?
Кармен. Хоч зараз.

Дон-Хозе. Щоб нам розстатись, Кармен?
Послухай, скажи ти це ще раз...

Кармен. І ти мене заріжеш?
Як зирнув... Чого ж замовк?
А втім хай буде так,
Як нам доля судила.

Дует

Фраскіта і Мерседес.
Знімем! зріжем!
От добре так.
Три карти сюди,
Три навспак.
Ну, а тепер вже й поворожимо,
Вгадаєм все, що в долі взнати можемо.
Хто нас полюбить,
Хто стисне,
А хто і зрадить,
Одштовхне.

Фраскіта і Мерседес. Сказать слід вам
Всю правду нам:
Хто нас ізрадить,
Одштовхне,
А хто полюбить,
Хто стисне.

Фраскіта. От-от...

Мерседес. От-от...

Фраскіта. Зачнем!

Мерседес. Зачнем!

Фраскіта. От вже бачу тут юнака,
Він мене кохає шалено!

Мерседес. А доля мені шле дідка,
Гроші має, любить страшенно.

Фраскіта. Він герой і з ним, на коні,
Я прудко майну по полю.

Мерседес. Старий обіцяє мені
Алмази і золота гори.

Фраскіта. Про любов воркоче мені,
Щоразу я все з ним, все з ним!

Мерседес. Я в палаці пишнім живу,
А він скарби туди все носить!

Фраскіта. Мій лаври і славу здобув,
Він став на чолі свого війська!

Мерседес. А мій... а мій... О, як люблю мені,
Він умер. Ах!.. От багатство, слава, щастя!

Фраскіта і Мерседес.

Хіба ще раз ми поворожим,
Вгадаєм все, що в долі взнати можемо:
Хто нас полюбить, хто стисне,
А хто і зрадить, одштовхне.
Все скажуть нам, все скажуть нам,
Хто нас полюбить, хто стисне,
А хто і зрадить, одштовхне.

Мерседес. Багатство!

Фраскіта. Любов!

Кармен. Ану, і я поворожу!

Бубни, вини... Ох, вийшла смерть!
Перше я, а потім він, —
Жде обох нас кінець!

Даремно, не втечеш од вироку страшного!
Даремний буде труд — від правди не
втечеш.

Бо карти не туманять, вони не брешуть,
ні!

Коли родився ти під щасною звіздою,
Як карти не клади, вони не заведуть
І ляжуть так удало, і скажуть: щастя жди!
Коли ж на тебе жде холодний привид
смерти

І близько твій кінець, ти долі не зм'ягчиш
І смерти не уникнеш,
Не вернеш знов життя.
Коли вже смерть іде, клади хоч два-
дцять раз,

Тобі без жалю карти
Укажуть смерть... і край!
От знов, і знов—все смерть і смерть!!
Фраскіта і Мерседес.

Ану, ще раз талан вгадаєм,
Побачим все, що на шляху спіткаєм.
Хто чорну зраду нам снує,
Хто дасть нам серденько своє.
Одкрийте нам, одкрийте все:
Хто чорну зраду нам снує,
Хто дасть нам серденько своє.
Багатство! Любов! Багатство! Любов!
Ще раз клади, ще раз...

Кармен. Ще раз... Який це жах!
Все смерть і смерть!
І знов все смерть.
І тільки смерть...
Мені все смерть!
Мені все смерть!

СЦЕНА 3

Ті самі, дон-Хозе, Данкайро й Ремендадо

Кармен. Ну що?

Данкайро. Та спробуєм якось тихцем пробратись.
Це не в перший раз.

На варті станеш ти, щоб нас не оточили.

Фраскіта. Що ж, наша путь непевна?

Данкайро. Ні. Та все може статись там на путі,
Де маєм ми пройти.

Салдати там, їх треба з путі відтягти.

Кармен. Ну, то що ж, скоріше в дорогу!

Не в перший раз. Вперед! Ходім!
Хор. Щоб нам пройти—немудра справа.
Не страшно вартити,
Сторожа митна нестрашна нам.
Та тільки пам'ятай!
Знай,
Що треба обережно йти.
Щоб нам пройти—немудра справа

те саме далі

Відомо вам:

Наш салдат прихильник дам.

Мерседес. А проти нас, бідний, він чи встоїть
сам?

Фраскіта. А проти нас зложить зброю сам!

Мерседес. Хто проти нас не зложить зброї сам?

Хор. Гей! Гей! Смішна нам ця пригода,
Бо салдат дівчатам, як завжди, буде рад.
Любов припече, він не втече!

Гей, жіночий авангард, вперед!

Фраскіта, Мерседес і Кармен.

Нас жде війна, але нестрашна,

Мало в ній можна потерять,—

Хіба, що ворог наш сердечно

Сам забажає нас обнять,

Як же почне ще щось робить,

Ну, то що ж, вже слід нам їм годить.

Ціною втіх пропустять всіх,

Ми купим дешево успіх.

Ну, вперед! Ходім, ходім вперед!

Нестрашна пригода ця,

Бо салдат дівчатам, як завжди, буде рад.

Любов припече, він не втече.

Гей вперед, наш авангард! Вперед!

Сміло вперед! Так вперед рушай!

Гей, вперед!

СЦЕНА 4

Входить Мікаела

Мікаела. Тут часто пробираються
контрабандисти,
Значить і він буде теж тут.
Перекажу йому матусі волю,
Може бог ще спасе його.
О, боже, мене ти не кинеш,
Не залишиш мене в цей час тяжкий,
Бо мушу я зупинить його,
Дати сили втекти, а сама я слаба.
Страшно, ой як страшно! Мій боже!
Пожалій мене і виведи на шлях!
Щоб тільки хтів він повернутись,
І ми тоді його спасем.
Я боюсь ту відьму спіткати,
Вона, мабуть, сильна така,
Що зуміла зробити бандита з того,
Хто чисту душу мав.
Вона чарівна, прекрасна,
Та не мене їй залякать.
Чи можу тепер я відступить?
Врятую його, не віддам!
Ах, одного в тебе я молю, мій боже,
Верни, верни його! Ах!
О, боже, мене ти не кинеш,
Не залишиш мене в цей час тяжкий.
Бо мушу я зупинити його,
Дати сили втекти, а сама я слаба...
Страшно, ой як страшно. Мій боже!
Пожалій ти мене і виведи на шлях!
Щоб тільки хтів він повернутись,
І ми тоді його спасем.
О, боже мій! Я молю, не покинь без поради,
Ти бачиш все, знаєш все. Не погуби Хозе.

СЦЕНА 5

Ескамільо, потім дон-Хозе

На скалі з'являється постать Ескамільо, дон-Хозе стріляє
Ескамільо. Якби нижче на волос, кінець би
був мені.

Дон-Хозе виймає ножа. Ні з місця! Ви хто?

Ескамільо. Чекайте, кавалере.

Дует

Ескамільо. Я звуся Ескамільо,

Тореро із Гренади.

Дон-Хозе. Ескамільо?

Ескамільо. Він сам.

Дон-Хозе. Чув не раз я це ім'я, і вас пізнати
рад.

Та тільки, признаюсь, не в пору ви
прийшли.

Ескамільо. Так, бачу це я сам...

Але я закохався так, що й не сказати.

Ох, друже мій, еспанцю соромно було б

Не зважитись на крок непевний для
красуні.

Дон-Хозе. Ваша мила хіба тут живе?

Ескамільо. Певно тут, вона циганка, друже мій.

Дон-Хозе. Як же зоветься?

Ескамільо. Кармен.

Дон-Хозе здивований. Кармен?!

Ескамільо. Кармен, або Карменсіта.

У неї милий був,

Закоханий салдат-драгун.

Він дезертиром став,

Пішов за нею.

Дон-Хозе. Кармен!

Ескамільо. Була любов, та як і все, пройшла.

Кармен любить міняти,

Прагне втіх од зрад.

Дон-Хозе. Це не лякає вас?

Ескамільо. Ні трохи.

Дон-Хозе. Чи кохаєте ж ви?

Ескамільо. Кохаю, друже мій,

Кохаю, так безмежно, шалено!

Дон-Хозе. Але дурно жінок цигани не одступають,

І викуп прийдеться дати вам.

Ескамільо. Хай! Якщо треба, я заплачу.

Дон-Хозе. А викуп тут дають ударом навахи!

Ескамільо. Ударом навахи?

Дон-Хозе. Чи ясно вам?

Ескамільо. Ще й як ясно тепер!

Той дезертир, герой романа Кармен,

Герой минулих днів, ніби ви?

Дон-Хозе. Так, ви вгадали.

Ескамільо. Приємно, сто чортів, пізнатись

ближче нам!

Як платить так платить!

Дуєт

Ескамільо

Дон-Хозе

2 рази { Сьогодні фатальну я
пригоду мав,
Йшов з милою
спіткатись,
А ворога спіткав.

Од зради, зневаги серце
в мене горить,

І кров, тільки кров може
той вогонь погасить!

Од зради, зневаги серце
в мене горить,

І кров проллю, кров я за
честь мою!

Його уб'ю!

Так що ж, як настав той
розплати час,

Хтось один на герці по-
ляже з нас.

Спіши борониться—удар
готов!

Треба розплатиться тут

Ну, стривай, настав гріз-
ний помсти час,

Хтось на герці поляже
з нас.

Спіши борониться—

за любов! удар готов!
До бою! На герць, на Так тепер помститься
герць! моя любов?
Розплата—смерть! На герць! На герць! Суд-
дя наш — смерть.
Суддя наш — смерть!

Вбігає Кармен

СЦЕНА 6

Ті самі, Фраскіта, Мерседес, Кармен, Данкайро, Ремендадо
і хор

Кармен. Холя! холя! Хозе!
Ескамільо. Мені життя тепер дорожче буде —
Воно твоє.
Його ти врятувала.

До дона-Хозе

Бригадире, не лютуй!
Ти бачиш, нам не час
Тут змагатись за любов.
За приз такий
Не шкода кров пролити.
Готов з тобою я
Зійтися в інший час.

Данкайро. Ну, годі вам! киньте цю сварку!
Нам рушати вже час!

До Ескамільо

А ти не заважай, уступись...
Ескамільо. Чекайте, ще два слова
Вам хочу сказати.
Прошу вас всіх в цих днях
В Севілью на Корріду.
Там першого бика
Я заб'ю вам на честь.
Хто мій друг — прийде сам.
А тепер щастя вам!

До дона-Хозе

Драгуне, ти заспокойся.
Я вже йду, так я вже йду.

До Кармен

Ах, до побачення,
Щасти вам все на добре!
Дон-Хозе. Побережись! Гляди, бо є межі всьому.
Данкайро і хор. В дорогу, в дорогу давно
вже час.

СЦЕНА 7

Ті самі й Мікаела

Данкайро. Стійте!

Стежить хтось коло скелі нас там.

Кармен. Та це жінка!

Данкайро. Ого! Ну, виходьте, синьйорито!

Дон-Хозе. Мікаела!

Мікаела. Дон-Хозе!

Дон-Хозе. Мікаело, а що ти робиш тут?

Мікаела. Я прийшла за тобою.

Згадай, ти говорив так:

Я матусю пам'ятаю,

Я люблю її, як перше,

Навіть більше, як любив...

Що і тут без вагання

В оченятка твої дивлюсь,

І як тут цілую, так само...

Ах! Хозе, вернись, вернись туди,

Вернись!

Кармен. Іди за нею додому,

Вже розстатися нам час.

Дон-Хозе. Так ти думаєш, Кармен?

Кармен. Так. Чим скоріш, тим краще.

Дон-Хозе. Чим скоріш, тим краще!..

Щоб сама скоріше могла

Іншим голову крутить?

Ні! Нізачо!

Нехай же я сам загину зараз тут,

А тебе нікому не віддам!

Ти взяла мою честь,

І за це заплатиш ти!

Навік нас зв'язала доля,

І моєю вічно будеш ти!

Мікаела. Слухай го- Х о р. Слухай, слухай
лосу неньки. ти поради,

Дома в своїй сім'ї

Будеш знов жити щасли- Мерщій покинь ти її!

вий ти, І горе й муки ти забу-

Кинь, забудь її! деш

Там, в своїй рідній сім'ї.

Дон-Хозе до Мікаели. Не займай!

Мікаела. Хозе, Хозе, отямся!

Дон-Хозе. Так сам бог нам судив!

Ах, ти, моя! Чуєш, моя!

Не віддам я тебе,

Приневолю!

Нас доля навік зв'язала,

Кайданами обплела!

Хай в жертву життя оддам я,

А ти все ж навік моя! Моя!

Фраскіта і Мерседес. Ах!

Ремендадо. Ах, отямся, отямся, дон-Хозе!

Мікаела. Хозе, отямся, я не все ще сказала.

Там мати жде, вона умирає...

Тяжко їй! Хоча б перед кінцем

Ти провідав її.

Дон-Хозе. Матуся бідна вмирає?

Мікаела. Так, дон Хозе.

Дон-Хозе. Ходім, та скоріш! до Кармен

Що ж, ти рада? Прощай,
Та ще стрінемось ми!

Голос Ескамільо

Гей, матадоре, в бій виступай!
Тисячі там стежать очей!
Смерть чи перемога ждуть тебе в бою, —
Усміх ти посилай!
Бо там серденько
Серед юрби в тривозі жде!

ДІЯ ЧЕТВЕРТА

Площа в Севільї. З лівого боку цирк. З правого — міські будинки. День бою биків. На площі великий рух. Перекупці, перекупки, народ і інші

СЦЕНА 1

1 і 2 тепори. Півпесети! дві картоси!

Телеграми про Корріду!

Телеграми про Корріду!

1 і 2 баси. Півпесети! півпесети!

Папіроси! сигарети!

Дві картоси папіроси!

Півпесети сигарети!

2 диск. Півпесети помаранчі!

Два реали, два реали!

1 диск. Віяло гарне за реал!

2 диск. Помаранчі і шоколяд!

1 тен. Хто бажає? свіжа вода!

2 бас. Вода!

1 бас. Хто сигарет?

1 диск. Віяло гарне за реал!

Помаранчі і шоколяд!

1 тен. Хто бажає, свіжа вода!

2 бас. Вода!

2 тен. Вода!

1 бас. Хто сигарет?

1 і 2 баси. Півпесети! півпесети!

Дві картоси! два реали!

1 диск. Віяло гарне реал! Синьойрити й кавалери!

2 бас. Вісті з театру війни!
Цуніга. Помаранчі... Хутко!
2 диск. В мене є найкращий сорт для синьйорити.
Перекупка до Цуніги. Мерсі, ви чемні дуже,
синьйор!

2 диск. Шоколяд, синьйори, синьйори!
1 тен. Віяло гарне за реал!
2 тен. Помаранчі і шоколяд!
1 тен. Хто бажає? свіжа вода!
2 бас. Вода!
2 тен. Вода!
1 бас. От сигарети!
Цуніга. Гей, ви! Гей, сигарет!
Циганка. Чи не треба вам ще бінокля?
1 тен. Півпесети! півпесети!
Дві картоси, синьйорити!
1 тен. Віяло за реал! Синьйорити і кавалери!
1 і 2 басы. Півпесети! дві картоси!
Кращий товар!

СЦЕНА 2

Марш і хор

Жінки. От вони! От вони! От вже квадрілья!
Диск. От вони! Поглянь сюди...
Стрічайте квадрілью!
От вони! Привіт квадрільї всій!..
Квадрільї, всім тореро!
Всім привіт свій шле Севілья!
Оле, але, але угору всі свої сомбреро!
Шлем привіт! Бажаєм успіху всій квад-
рільї!
Всім тореро! От вони!
Діти. Альгвазіли теж переходять.
Що за морди! Чорт би їх взяв!
А в боях вони заважають,

Од биків біжать вони!
Ха-ха! Ха-ха! Ха-ха! Ха-ха!

Тенор. От так люди! Ха-ха!

Діти. Оле, оле, оле, оле, оле!!!

Тенори. От тепер ідуть юнаки,
Скоро будуть і вони тореро.
Браво! Браво! Слава тореро!
Слава нашим молодцям!

Диск. Нехай живуть на много літ
Всі наші молоді тореро!

Діти. Дивись!

Диск. Он гляньте, он вона,
Остання вже квадрілья!
Це наш Ескамільо!
Привіт, привіт йому!
Привіт борцеві і любов!

Діти. Щасти, боже, нашим тореро!

1 диск. Щасти, боже, нашим тореро!

Тенори. Квадрільї всій привіт.

Діти. Квадрільї всій привіт!
Пікадорам всім, всім привіт!
Усім привіт!

1 диск. і тенори. Бандерільеро!
Всім за смілість і за одвагу,
За мистецтво в бою — привіт!
Скоро їх списи сталеві
Обагрядься кров'ю биків!

Баси. Квадрільї всій привіт!
Багатирі!
Поскаче бик лихий та злий.
Зачувши бій, кривавий бій!

1 і 2 диск. Еспада! Еспада!

Тенори й баси. Еспада! Еспада!

Діти. Ескамільо!

1 і 2 диск., тенори і баси.

Ескамільо! Ескамільо! Ескамільо! Ескамільо!

Хор. Гей, матадоре, наш привіт тобі!
Так, як і жив, славний, живи!
Будеш ти своїм мистецтвом тішити нас!
Жде тебе щастя і успіх!
Честь Ескамільо! Честь Ескамільо!
Ах, браво! Всім привіт! Привіт всій
квадріль!

Всій квадріль і тореро!
Всім привіт свій шле Севілья!
Оле, але, але, гей!
Вгору всі свої сомбреро!
Шлем привіт! Бажаєм успіху,
Всій квадріль, всім тореро!
Честь Ескамільо! Честь і хвала
Ескамільо! Браво!
Віват, браво!

Входить Ескамільо з Кармен
Ескамільо чуло до Кармен. Як горять оченятка,
серце як б'ється сильно!

Та невже дороге тобі так мое життя?
Не тривожся так, я вернусь, Кармен!
Кармен. Ескамільо, мій любий, ти прости!
Я не знаю, що це значить...

Я живу і люблю, як у сні...
І боюсь і дрижу за свій сон золотий!
Ескамільо. Не тривожся ти, я вернусь живий.
Баси. Місце, місце! Місце для Алькада!

Ескамільо йде до цирку. До Кармен підходять Фраскіта
і Мерседес.
Фраскіта. Кармен! Будь обережна і краще
не ходи.

Кармен. Як? Чому? Поясни...

Мерседес. Він зорить...

Кармен. Хозе?

Мерседес. Він, дон-Хозе. Він слідкує з юрби,
зорить.

Кармен. Так. Ну, то що?

Фраскіта. Сховайся!

Кармен. Ні. Я не з таких, що вміють дрижати.

Підожду. Говоритиму з ним.

Мерседес. Кармен! Повір, не раджу.

Кармен. Я не боюсь.

Фраскіта. Подумай!

СЦЕНА 3

Кармен і дон-Хозе

З'являється дон-Хозе, по-цивільному вбраний. Він спершу, ховаючись за колонами, стежить очима за Кармен, потім іде їй назустріч

Кармен. Це ти?

Дон-Хозе. Так, я.

Кармен. Мені вже говорили,

Що стежиш ти мене.

Умовляли мене з тобою не стрічатись.

Я не злякалась, не скрилась нікуди.

Дон-Хозе. Прийшов я не з грізбою,

З проханням і з благанням.

Забудьмо все, що сталося,

Забудьмо все, що сталося!

О, ми тепер з тобою,

Заживем новим життям

Там, далеко, в іншій краї.

Кармен. Не проси, вже не допоможе,

Не брехала я тобі.

Коли ж любить перестала,

То вдруге вже не полюблю!

Така вродилась я,

Поміж нами скінчено все.

Дон-Хозе. Ах, Кармен, зачекай, подумай!

Так, так, ще є можливість,

Втечемо ми далеко, в інший край,

Але скоріше. Врятуй себе, врятуй мене,

Все, все зроблю. Ох!
Та тільки ж ти не покидай мене,
І пожалій хоч ради перших днів!
Таки ж ми мали щастя!
Ох, Кармен, пожалій мене.
Не навертай біди!

Кармен. І не лякай, і не благай.

На волі жила, на волі і умру!

Дисканти. Віват! віват! Бій знаменитий
Скоро на піску кривавім
Той скажений бик упаде.
Дивись, дивись!

Тенори. Ось бик біжить! ось рицар наш!

Баси. Дивись, наш тореро одважний, дивись!

Дисканти. Іде ось Ескамільо, повний одваги!

Край бика спокійно стоїть.

Він лягає перед биком.

Упав! Оле, браво! Оплески.

Дон-Хозе. Ти куди?

Кармен. Пустити!

Дон-Хозе. Ти йдеш туди, на бій?

Коханець жде тебе?

Кармен. Пропусти, не займай!

Дон-Хозе. Ні, клянусь я, до цирку не пушу!

Кармен! Де інде підем ми!

Кармен. Чуєш ти... Дон-Хозе!

З тобою гидко йти!

Дон-Хозе. Тобі любіше з ним?

Що ж, його кохаєш?

Кармен. Кохаю шалено!

І хай мене чекає смерть,

Знов скажу: його я кохаю!

Диск. Віват, віват! От так потіха!

Віват! Це вже не жарти!

Це не жарти; бик мов скажений.

Дивись, дивись, дивись! Дивись

На тореро! Він пильно стежить...

О, розкішний момент!

Дон-Хозе. То що ж, Кармен, став я бандитом

І душу свою загубив,

Для того лиш,

Щоб твій коханець

Міг насміхатись

Надо мною?

Ні ні, клянусь, не попущу!

Кармен, зі мною підеш ти!

Кармен. Ніколи! Ні!

Дон-Хозе. Чи ще мало тобі погроз?

Кармен. Ну, що ж, ріж! не жалій!

Чи забирайся геть!

Дисканти. Побіда!

Дон-Хозе. Ще, в останній раз!

Кармен! Хто з нас: я, чи він?

Кармен. Він! Він! Ось обручка твоя,

Візьми її назад! На! Кидає обручку.

Дон-Хозе. А так, то маєш! Вихоплює ножа. Кармен

хоче тікати, але Хозе доганяє її й б'є ножем.

Хор. Гей, матадоре, в бій виступай!

Гей матадор! Гей матадор!..

Знай ти, що красуня погляд свій

Шле тобі вогневий

І жде тебе любов!

Гей, матадор, там жде любов!

З цирку виходить масами публіка; серед неї Ескамільо, якого вітають.

СЦЕНА 4

Кармен, дон-Хозе, Ескамільо, народ

Дон-Хозе. Арештуйте мене, я Хозе Наварро...

Припадає до трупа Кармен.

Ах, прости, Карменсіто кохана!

Ціна 50 коп.

р

КООПЕРАТИВНЕ
ВИДАВНИЦТВО

РУХ

Харків, вул. 1-го Травня, 10/11
Тел. 29-84